

Kapitel 2

Verbet

El verbo

Verbet er som nævnt kernen i den spanske sætning, og det er også omkring brugen af verbets mange former de største problemer for en udlænding opstår. Dette kapitel behandler bøjningen af verbet i dets 47 former og næsten lige så mange sammensatte former, samt afgrænsningen af verbalsyntagmet. For beskrivelse af brug og betydning af de enkelte verbalformer henvises til kap. 17.1, verbets tempus og aspekt.

Ud over subjektets person og tal bøjes verbet i et antal *tider*, som man traditionelt kalder det, men da disse *tider* i virkeligheden kun i ringe udstrækning udtrykker *tid*, foretrækker jeg at bruge betegnelsen *verbalformer*, hvor jeg altså i reglen ikke indbefatter person og tal da det kun sjældent er det interessante.

Ud over de almindelige verbalformer - indikativ - findes der på spansk en gruppe verbalformer der betegnes konjunktiv, og som bruges i særlige sammenhænge, og der findes tre *infinitte*⁵ - ubøjelige - verbalformer: *infinitiv*, navnemåde, som er den der slås op i ordbogen, *participium*, kort tillægsmåde, og *gerundium*, som har visse lighedspunkter med det vi kalder lang tillægsmåde; den adskiller sig dog også på væsentlige områder.

Sidst i kapitlet diskuteres betegnelserne for de enkelte verbalformer, der både på dansk og på spansk kan give anledning til uklarheder.

2.1 Verbets morfologi - bøjning

Den første forudsætning for at kunne udtrykke sig på spansk er at man kan bøje verberne rigtigt. Det giver anledning til alvorlige misforståelser hvis man kommer til at sige *¿Pago?* (*skal jeg betale?*) når man i virkeligheden ville sige *¿Pagas?* (*betaler du?*), og der er nok ikke nogen genvej til at lære verbalbøjningerne. Det mest effektive er nok den gammeldags terpe metode; tag på en god skovtur med en oversigt over bøjningerne i lommen!

Der er naturligvis et vist system i bøjningsmønstret, og det vil blive forklaret i det følgende.

Udgangspunktet, hvor fra de øvrige former kan dannes, er det vi kalder de fem hovedformer, som er de tre infinitte verbalformer, samt første person ental i præsens og tredje person flertal i indefinido, selv om også disse kan dannes ud fra infinitiven af de regelmæssige verber. Ved nogle af de uregelmæssige verber er der dog flere former man må lære udenad.

⁵For at undgå forveksling med *infinitiv* foretrækker man nogle steder betegnelsen *non-finitte verbalformer*, men i denne fremstilling bruges i det følgende *infinit*.

2.1.1 De regelmæssige verber

Der findes tre regelmæssige bøjningsmønstre, som adskiller sig fra hinanden ved vokalen i endelsen, men 2. og 3. bøjning adskiller sig kun fra hinanden i ganske få former. Disse former er understreget i det følgende.

2.1.1.1 Infinitiven

Infinitiven (*el infinitivo*), navnemåde, ender altid på *-r* og er den vi slår op i ordbogen. Verbets stamme fås ved at fjerne endelsen, vokal + *r*:

1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
invitar	comer	subir

2.1.1.2 Gerundium

Gerundium (*el gerundio*) har ingen klar ækvivalent på dansk.

invitando	comiendo	subiendo
-----------	----------	----------

2.1.1.3 Participium

Participium (*el participio*), eller kort tillægsmåde, er den form der sammen med hjælpeverbet *haber* bruges til at danne de sammensatte former.

invitado	comido	subido
----------	--------	--------

Følgende verber (og sammensætninger med nogle af dem) har uregelmæssigt participium: *abrir* → *abierto*; *cubrir* → *cubierto*; *decir* → *dicho*; *escribir* → *escrito*; *hacer* → *hecho*; *imprimir* → *impreso*; *morir* → *muerto*; *poner* → *puesto*; *proveer* → *provisto*; *resolver* → *resuelto*; *romper* → *roto*; *ser* → *sido*; *ver* → *visto*; *volver* → *vuelto*

2.1.1.4 Præsens

Præsens (*el presente*), nutid, findes både i indikativ og konjunktiv, og det er værd at bemærke at en del af indikativformerne i den ene bøjning ligner konjunktiv i den anden. Præsens dannes ud fra stammen, og konjunktiv dannes ud fra 1. person ental indikativ, hvilket vil sige at alle former i præsens konjunktiv er uregelmæssige ved de verber der har en uregelmæssig 1. person ental; f.eks.: *venir* → *vengo* (ind) → *venga* (konj):

Ental	indikativ / konjunktiv	indikativ / konjunktiv	indikativ / konjunktiv
1. person	invito / invite	como / coma	subo / suba
2. person	invitas / invites	comes / comas	subes / subas
3. person	invita / invite	come / coma	sube / suba
Flertal			
1. person	invitamos / invitamos	comemos/comamos	subimos/ subamos
2. person	invitáis / invitáis	coméis / comáis	subís / subáis
3. person	invitan / inviten	comen / coman	suben / suban

2.1.1.5 Indefinido

Indefinido eller præteritum (*el pretérito indefinido*) er en af de spanske datider. Den dannes normalt ud fra verbets stamme:

Ental	1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
1. person	invité	comí	subí
2. person	invitaste	comiste	subiste
3. person	invitó	comió	subió
Flertal			
1. person	invitamos	comimos	subimos
2. person	invitasteis	comisteis	subisteis
3. person	invitaron	comieron	subieron

2.1.1.6 Imperfektum

Imperfektum (*el pretérito imperfecto*) er den anden spanske datid. Den dannes ud fra stammen, og der er kun tre verber der er uregelmæssige i imperfektum (*ir, ser* og *ver*).

Ental	1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
1. person	invitaba	comía	subía
2. person	invitabas	comías	subías
3. person	invitaba	comía	subía
Flertal			
1. person	invitábamos	comíamos	subíamos
2. person	invitabais	comíais	subíais
3. person	invitaban	comían	subían

2.1.1.7 Imperfektum konjunktiv

Imperfektum konjunktiv (*el pretérito imperfecto del subjuntivo*) findes i to udgaver, som begge dannes af 3. person flertal indefinido. Endelsen *-ron* fjernes og de respektive konjunktiv-endelser tilføjes.

Ental	1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
1. person	invitara/invitase	comiera/comiese	subiera/subiese
2. person	invitaras/invitases	comieras/comieses	subieras/subieses
3. person	invitara/invitase	comiera/comiese	subiera/subiese
Flertal			
1. person	invitáramos / invitásemos	comiéramos / comiésemos	subiéramos / subiésemos
2. person	invitarais/invitaseis	comierais/comieseis	subierais/subieseis
3. person	invitaran/invitasen	comieran/comiesen	subieran / subiesen

2.1.1.8 Futurum konjunktiv

Futurum konjunktiv bruges ikke på moderne spansk, men formerne dannes ligesom imperfektum konjunktiv ud fra indefinido i 3. person flertal. Endelserne er:

-re, -res, -re, -remos, -reis, -ren: invitares, comieres, subieres

2.1.1.9 Futurum og konditionalis

Futurum og konditionalis (*el futuro y el pospretérito*), eller fremtid og fortids fremtid, dannes begge af infinitiven. Der er tryk på endelsen, og konditionalis dannes med de samme endelser som bruges til imperfektum i 2. og 3. bøjning.

Ental futurum / konditionalis futurum / konditionalis futurum / konditionalis

1. pers	invitaré / invitaría	comeré / comería	subiré / subiría
2. pers	invitarás / invitarías	comerás / comerías	subirás / subirías
3. pers	invitará / invitaría	comerá / comería	subirá / subiría

Flertal

1. pers	invitare-	comeremos/comeríamos	subiremos/subiríamos
2. pers	mos/invitaríamos	comeréis / comeríais	subiréis / subiríais
3. pers	invitaréis / invitaríais	comerán / comerían	subirán / subirían
	invitarán / invitarían		

Følgende verber ændrer infinitiven inden tilføjelse af endelse:

Tab af slutvokal i infinitiv: *caber* → *cabr-é*; *haber* → *habr-é*; *poder* → *podr-é*; *querer* → *querr-é*; *saber* → *sabr-é*

Slutvokal udskiftes med *d*: *poner* → *pondr-é*; *salir* → *saldr-é*; *tener* → *tendr-é*; *valer* → *valdr-é*; *venir* → *vendr-é*

c + slutvokal bortfalder: *decir* → *dir-é*; *hacer* → *har-é*

Disse ændringer gælder også konditionalis: *caber* → *cabr-ía*

2.1.1.10 Imperativ

Imperativ (*el imperativo*), bydemåde, findes kun i to former, nemlig i 2. person ental (*tú*) og flertal (*vosotros*). I 3. person (*usted, ustedes*) bruges præsens konjunktiv (se 19.1.1):

	1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
Ental	invita	come	sube
Flertal	invitad	comed	subid

I ental svarer de til 3. person ental præsens, men visse uregelmæssige verber mister *e* og evt. diftongering: *hacer* → *haz*; *poner* → *pon*; *salir* → *sal*; *tener* → *ten*; *venir* → *ven*

Desuden: *decir* → *di*

2.1.1.11 Hjælpeverbet *haber* og de sammensatte former

Spansk bruger - modsat dansk - ikke verberne *at have* eller *at være* til at danne de såkaldte sammensatte former. Man bruger verbet *haber*, der fortrinsvis har denne funktion, men det bruges også upersonligt i 3. person ental med betydningen *der er*, *der var*. I præsens findes en særlig form til denne brug (*hay*).

Alle ovennævnte verbalformer findes også i en tilsvarende sammensat form, hvor *haber* bøjes jf. nedenstående skema og tilføjes et participium, der i denne sammenhæng ikke bøjes. *Haber* og de sammensatte former findes også i konjunktiv.

Perfektum (førnutid) og pluskvamperfektum (førdetid) - som er de mest almindeligt brugte - dannes af hhv. præsens og imperfektum:

Ental	perfektum		pluskvamperfektum	
	indikativ	konjunktiv	indikativ	Konjunktiv
	<i>har været</i>		<i>havde været</i>	
1. person	he sido	haya sido	había sido	hubiera / -se sido
2. person	has sido	hayas sido	habías sido	hubieras / -ses sido
3. person	ha sido	haya sido	había sido	hubiera / -se sido
Flertal				
1. person	hemos sido	hayamos sido	habíamos sido	hubiéramos/hubiésemos sido
2. person	habéis sido	hayáis sido	habíais sido	hubierais / hubieseis sido
3. person	han sido	hayan sido	habían sido	hubieran / hubiesen sido

Den såkaldte *pretérito anterior*, der dannes ved hjælp af indefinido af *haber*, bruges sjældent, men *haber* bruges i indefinido i 3. person ental som upersonligt verbum (*der var*): *hubo*.

Som hjælpeverbum hedder det:

hube, hubiste, hubo, hubimos, hubisteis, hubieron (sido)

Også i futurum og konditionalis bruges *haber* både som hjælpeverbum og som upersonligt verbum:

Ental	futurum perfektum	konditionalis perfektum
	<i>vil have været</i>	<i>ville have været</i>
1. person	habré sido	habría sido
2. person	habrás sido	habrías sido
3. person	habrá sido	habría sido
Flertal		
1. person	habremos sido	habríamos sido
2. person	habréis sido	habrías sido
3. person	habrán sido	habrían sido

Deruden findes *haber* i de infinitte former gerundium, *habiendo*, og participiet, *habido*, der som upersonligt verbum kan indgå i sammensatte former: *ha habido* (der har været), *había habido* (der havde været) mm.

2.1.2 Verber med systematiske uregelmæssigheder

Af mange spanske verber laves der afledte verber ved at tilføje et præfiks, en forstavelse (*contar - descontar*), og de bøjes i mange tilfælde på samme måde som det verbum præfikset er sat til; se ordbøgerne i de konkrete tilfælde.

2.1.2.1 Ortografiske og mindre fonetiske ændringer

De spanske retskrivningsregler nødvendiggør i nogle tilfælde visse ortografiske ændringer, der afhænger af den første vokal i endelsen. Disse ændringer gennemgås kort i det følgende og vil herefter blive regnet for givne.

Fonemet (lyden) /x/ skrives *j* foran *o* og *a*, men *g* foran fortungevokalerne *e* og *i*, hvilket betyder at et ord som *dirigir* skrives *dirijo*, *dirijamos* o.s.v. De få verber der ender på *-jar* bevarer dog *j*: *dejar* → *dejé*

På samme måde har fonemet /g/ to ortografiske former, nemlig *g* foran *a* og *o*, og *gu* foran *e* og *i*: *cargar* bliver således til *cargué*, *carguemos* o.s.v.

Fonemet /θ/ skrives som *z* foran *o* og *a*, men som *c* foran *e* og *i*: *rozar* → *rocé*, *rocemos* o.s.v.

Endelig skrives /k/ som *c* foran *o* og *a*, men som *qu* foran *e*: *aplicar* → *apliqué*, *apliquemos* osv.

Vokalen *i* bliver til konsonanten *y* når endelserne *-ie* og *-iό* følger en vokal som i *leer* → *leyó*, *leyera*, *leyese*, *leyendo* (i stedet for **leiό*, **leiera* o.s.v.). Det samme gælder *creer*. Hvis stammens slutvokal er *i* (se verber med vokalskifte), sker der dog en sammensmeltning af de to *i*'er så vi får: *reír* → *rió* (ikke *ri-iό*); *engreír* → *engriera* og *freír* → *friendo*.

Også *ll* og *ñ* smelter sammen med et efterfølgende *i*: *tañer* → *tañó*; *reñir* → *riñeron* (se verber med vokalskifte); *mullir* → *mulló*; *zambullir* → *zambulló* osv.

Ovenstående ændringer gælder i alle de former hvor de pågældende vokaler forekommer.

2.1.2.2 Verber der ender på diftong

Verber med diftong kan følge to forskellige mønstre med hensyn til tryk.

Verber der ender på *-uir* (*concluir*, *construir*, *excluir*, *huir*, *intuir* m.fl.) erstatter som grundregel *i*'et med *er y*, og dette *y* smelter som ovenfor beskrevet sammen med et bøjnings-*i*: *huyo*, *huyó* (for **huy-iό*), *huyeras* osv. Dog bevares *i* når det er trykstærkt (*huimos*, *huís*, *huisteis*, *huía* etc.), og i de former der bygger på infinitiven (*huiré*, *huiría*).

Noget tilsvarende sker ved *oir*, der dog også har andre uregelmæssigheder: *oy-es*, *oy-en* - *oyó*, *oyera*, *oyendo* og *oí*, *oímos*, *oís*, *oía*, *oísteis*, *oirás*, *oirías* osv. Desuden indsættes et *g* i 1. person ental i præsens indikativ: *oigo*, og hele præsens konjunktiv: *oiga*, *oigas*, *oiga*, *oigamos*, *oigais*, *oigan*.

Verber efter første bøjning der ender på *-iar* følger to forskellige mønstre med hensyn til tryk og dermed også den skrevne accent:

a) *cambiar*: præsens: *cambio, cambias, cambia,...*, *cambian*; imperativ: *cambia*

Verber: *acariciar, aliviar, ansiar, cambiar, renunciar*

b) *confiar*: præsens: *confío, confías, confía,...*, *confían*; imperativ: *confía*

Verber: *enviar, fiar, liar, piar*.

Præsens konjunktiv følger ovenstående, mens de øvrige former - inkl. 1. og 2. person pluralis i præsens - har *normalt* tryk, dvs. *i* accentueres ikke.

Tilsvarende har vi ved verber på **-uar**:

a) *averiguar*: præsens: *averiguo, averiguas, averigua, averiguan*; imperativ: *averigua*

Verber: *apropincuarse, averiguar, desaguar, licuar* m.fl.

b) *continuar*: præsens: *continúo, continúas, continúa, continúan*; imperativ: *continúa*

Verber: *atenuar, continuar, graduar, insinuar, perpetuar* m.fl.

2.1.2.3 Verber med vokalskifte og diftongering

En del verber ændrer i visse former den sidste vokal i stammen, men nogle former går fri. Der sker ikke den type ændringer i participium, futurum og konditionalis samt i imperfektum, så disse former berøres ikke af nedenstående regler.

2.1.2.3.1 Verber med vokalskifte

Visse verber efter 3. bøjning (f.eks. *pedir*) skifter stammens *e* til *i* i noget af præsens indikativ, og som følge heraf i hele præsens konjunktiv. I indefinido og i hele imperfektum konjunktiv samt i gerundium og imperativ, ental:

Præsens: *pedo* (→ konj.: *pida, pidas...*), *pides, pide, pedimos, pedís, piden*

Indefinido: *pedí, pediste, pidió, pedimos, pedisteis, pidieron*

Imperfektum konj. jf. *pidieron*: *pidiera /-se, pidieras /-ses...*

Gerundium: *pidiendo*

Imperativ: *pide, pedid*

Verber med vokalskifte					
	præsens			imperfektum	
	indikativ	konjunktiv	indefinito	konjunktiv	imperativ
1	pedo	pida	pedí	pidiera/se	pide
2	pides	pidas	pediste	pidieras/-ses	pedid
3	pide	pida	pidió	pidiera/-se	
1	pedimos	pidamos	pedimos	pidiéramos/-semos	gerundium
2	pedís	pidáis	pedisteis	pidierais/-seis	pidiendo
3	piden	pidan	pidieron	pidieran/-sen	

Verber: *competir, concebir, corregir, derretir, despedir, elegir, gemir, impedir, medir, pedir, rendirse, reñir, repetir, seguir, servir, vestir* m.fl. Desuden findes der endel sammensætninger med *pedir* og *seguir*.

Verber der har mere end to stavelser, ændrer ikke de første stavelser: *repetir* → *repito / repitió*

2.1.2.3.2 Verber med diftongering

En del verber diftongerer, hvilket vil sige at de i noget af præsens, såvel indikativ som konjunktiv, samt ental i imperativ skifter henholdsvis et *e* til *ie*, og *o* til *ue*:

A) cerrar

Præs. ind.: *cierro, cierras, cierra, cerramos, cerráis, cierran*

Præs. konj.: *cierre, cierres, cierre, cerremos, cerréis, cierran*

Imperativ: *cierra, cerrad*

Verber med diftongering			
præsens			
	indikativ	konjunktiv	imperativ
1	cierro	cierre	
2	cierras	cierres	cierra
3	cierra	cierre	
1	cerramos	cerremos	
2	cerráis	cerréis	cerrad
3	cierran	cierran	

Verber: *acertar, apretar, atender, atravesar, calentar, comenzar, confesar, defender, despertar, empezar, encender, entender, enterrar, extenderse, gobernar, helar, manifestar, negar, nevar, pensar, querer⁶, recomendar, sentarse, temblar, tender* m.fl.

B) volver

Præs. ind.: *vuelvo, vuelves, vuelve, volvemos, volvéis, vuelven*

Præs. konj.: *vuelva, vuelvas, vuelva, volvamos, volváis, vuelvan*

Imperativ: *vuelva, volved*

⁶*querer* og *poder* har også uregelmæssigheder i andre former.

Verber: *acordarse, acostar, almorzar, apostar, aprobar, avergonzarse, colgar, comprobar, consolar, contar, costar, disolver, doler, encontrar, esforzarse, llover, morder, mostrar, mover, poder⁶, probar, recordar, renovar, resolver, soler, soltar, sonar, soñar, tronar, volar, volver* m.fl.

De med • mærkede verber har tillige uregelmæssigt participium.

2.1.2.3.3 Verber der både har diftongering og vokalskifte

Omkring 20 verber har både diftongering og vokalskifte i nedenstående former:

Præs. ind.: *siento, sientes, siente, sentimos, sentís, sienten*

Præs. konj.: *sienta, sientas, sienta, sintamos, sintáis, sientan*

Indefinido: *sentí, sentiste, sintió, sentimos, sentisteis, sintieron*

Imperfektum konj.: har jf. *sintieron* i i alle former: *sintiera /-se, sintieras /-ses* osv.

Imperativ: *siente, sentid*

Gerundium: *sintiendo*

Verber med diftongering og vokalskifte					
	præsens			imperfektum	
	indikativ	konjunktiv	indefinito	konjunktiv	imperativ
1	siento	sienta	sentí	sintiera/-se	siente
2	sientes	sientas	sentiste	sintieras/-ses	sentid
3	siente	sienta	sintió	sintiera/-se	
1	sentimos	sintamos	sentimos	sintiéramos/-semos	gerundium
2	sentís	sintáis	sentisteis	sintierais/-seis	sintiendo
3	sienten	sientan	sintieron	sintieran/-sen	

Verber: *advertir, arrepentirse, consentir, convertir, divertir, herir, interferir, invertir, mentir, preferir, referir, sugerir* m.fl.

På samme måde veksler **morir** og **dormir** mellem *o*, *u* og *ue*:

Præs. ind.: *muero, mueres, muere, morimos, morís, mueren*

Præs. konj.: *muera, mueras, muera, muramos, muráis, mueran*

Indefinido: *morí, moriste, murió, morimos, moristeis, murieron*

Imperfektum konj.: *muriera /-se, murieras /-ses* osv.

Imperativ: *muere, morid*

Gerundium: *muriendo*

Participium dog: *muerto / dormido*

2.1.3 Øvrige uregelmæssige verber

På spansk, ligesom på de fleste andre sprog, er de mest uregelmæssige verber for de flestes vedkommende også de mest benyttede, for ellers ville de hurtigt forsvinde ud af sproget. Der er således ikke andet at gøre end at sætte sig til at læse på dem, og her følger en oversigt over de mest almindelige. Kun de uregelmæssige former anføres.

2.1.3.1 Andar:

Indefinido: *anduve, anduviste, anduvo, anduvimos, anduvisteis, anduvieron*

2.1.3.2 Asir:

Præsens: *asgo* (præsens konj. → *asga, asgas...*), *ases, ase, asimos, asís, asen*

2.1.3.3 Caber:

Præsens: *quepo* (præsens konj. → *quepa, quepas...*), *cabes, cabe, cabemos, cabéis, caben*

Indefinido: *cupe, cupiste, cupo, cupimos, cupisteis, cupieron*

Imperfektum konj. af *cupieron*: *cupiera / cupiese...*

Futurum/konditionalis: *cabré / cabría....*

2.1.3.4 Caer

Præsens: *caigo* (præsens konj. → *caiga, caigas...*), *caes, cae, caemos, caéis, caen*

Indefinido: *caí, caíste, cayó, caímos, caísteis, cayeron*

Imperfektum konj. af *cayeron*: *cayera / cayese...*

Imperativ: *cae, caiga*

Gerundium: *cayendo*

Participium: *caído*

2.1.3.5 Conducir:

Præsens: *conduzco* (præsens konj. → *conduzca,...*), *conduces, conduce, conducimos, conducís, conducen*

Indefinido: *conduje, condujiste, condujo, condujimos, condujisteis, condujeron*

Imperfektum konj. af *condujeron*: *condujera / condujese....*

2.1.3.6 Conocer:

Præsens: *conozco* (præsens konj. → *conozca,...*), *conoces, conoce, conocemos, conocéis, conocen*

2.1.3.7 Dar:

Præsens: *doy, das, da, damos, dais, dan*

præsens konjunktiv: *dé, des, dé, demos, deis, den*

Indefinido: *di, diste, dio, dimos, disteis, dieron*

Imperfektum konj. af *dieron*: *diera / diese....*

2.1.3.8 Decir:

Præsens: *digo* (præsens konj. → *diga, digas...*), *dices, dice, decimos, decís, dicen*

Indefinido: *dije, dijiste, dijo, dijimos, dijisteis, dijeron*

Imperfektum konj. af *dijeron*: *dijera / dijese...*

Futurum / konditionalis: *diré / diría....*

Gerundium: *diciendo*

Participium: *dicho*

2.1.3.9 Dormir:

Se 2.1.2.3.3.

2.1.3.10 Escribir:

Participium: *escrito*

2.1.3.11 Estar:

Præsens: *estoy, estás, está, estamos, estáis, están*; konj: *esté, estés, esté, estemos, estéis, estén*

Indefinido: *estuve, estuviste, estuvo, estuvimos, estuvisteis, estuvieron*

Imperfektum konj. af *estuvieron*: *estuviera / estuviese...*

2.1.3.12 Hacer:

Præsens: *hago* (præsens konj. → *haga, hagas...*), *haces, hace, hacemos, hacéis, hacen*

Indefinido: *hice, hiciste, hizo, hicimos, hicisteis, hicieron*

Imperfektum konj. af *hicieron*: *hiciera / hiciese...*

Futurum / konditionalis: *haré / haría...*

Participium: *hecho*

2.1.3.13 Ir:

Præsens: *voy, vas, va, vamos, vais, van*; konj.: *vaya, vayas, vaya, vayamos, vayáis, vayan*

Imperfektum: *iba, ibas, iba, íbamos, ibais, iban*

Indefinido: *fui, fuiste, fue, fuimos, fuisteis, fueron*

Imperfektum konj. af *fueron*: *fuera / fuese...*

Gerundium: *yendo*

Participium: *ido*

2.1.3.14 Lucir:

Som *conocer / conducir*: *c* bliver til *zc* i præsens ind.1. pers. ental samt præsens konjunktiv

2.1.3.15 Morir:

Se 2.1.2.3.3.

2.1.3.16 Oír:

Præsens: *oigo* (præsens konj. → *oiga, oigas...*), *oyes, oye, oímos, oís, oyen*

Indefinido: *oí, oíste, oyó, oímos, oísteis, oyeron*

Imperfektum konj. af *oyeron*: *oyera / oyese...*

Gerundium: *oyendo*

Participium: *oído*

2.1.3.17 Oler:

Præsens: *huelo, hueles, huele, olemos, oléis, huelen*;

konj.: *huela, huelas, huela, olamos, oláis, huelan*

2.1.3.18 Poder:

Præsens: *puedo* (præsens konj. → *pueda, puedas...*), *puedes, puede, podemos, podéis, pueden*

Indefinido: *pude, pudiste, pudo, pudimos, pudisteis, pudieron*

Imperfektum konj. af *pudieron*: *pudiera / pudiese...*

Futurum / konditionalis: *podré / podría...*

Gerundium: *pudiendo*

2.1.3.19 Poner:

Præsens: *pongo* (præsens konj. → *ponga, pongas...*) *pones, pone, ponemos, ponéis, ponen*

Indefinido: *puse, pusiste, puso, pusimos, pusisteis, pusieron*

Imperfektum konj. af *pusieron*: *pusiera / pusiese...*

Futurum / konditionalis: *pondré / pondría...*

Participium: *puesto*

2.1.3.20 Querer:

Præsens: *quiero* (præsens konj. → *quiera, quieras..*), *quieres, quiere, queremos, queréis, quieren*

Indefinido: *quisie, quisiste, quiso, quisimos, quisisteis, quisieron*

Imperfektum konj. af *quisieron*: *quisiera / quisiese...*

Futurum / konditionalis: *querré / querría...*

2.1.3.21 Reír:

Præsens: *río* (præsens konj. → *ría, rías...*), *ries, ríe, reímos, reís, ríen*

Indefinido: *reí, reíste, rió, reímos, reísteis, rieron*

Imperfektum konj. af *rieron*: *riera / riese...*

Futurum / konditionalis: *reiré / reiría...*

Gerundium: *riendo*

Participium: *reído*

2.1.3.22 Romper:

Participium: *roto*

2.1.3.23 Saber:

Præsens: *sé, sabes, sabe, sabemos, sabéis, saben*

præsens konj.: *sepa, sepas, sepa, sepamos, sepáis, sepan*

Indefinido: *supe, supiste, supo, supimos, supisteis, supieron*

Imperfektum konj. af *supieron*: *supiera / supiese...*

Futurum / konditionalis: *sabré / sabría*

2.1.3.24 Salir:

Præsens: *salgo* (præsens konj. → *salga, salgas...*), *sales, sale, salimos, salís, salen*

Futurum / konditionalis: *saldré / saldría*

Imperativ: *sal, salid*

2.1.3.25 Ser:

Præsens: *soy, eres, es, somos, sois, son*

præsens konj.: *sea, seas, sea, seamos, seáis, sean*

Imperfektum: *era, eras, era, éramos, erais, eran*

Indefinido: *fui, fuiste, fue, fuimos, fuisteis, fueron*

Imperfektum konj. af *fueron*: *fuera / fuese...*

Gerundium: *siendo*

Participium: *sido*

2.1.3.26 Tener:

Præsens: *tengo* (præsens konj. → *tenga, tengas...*), *tienes, tiene, tenemos, tenéis, tienen*

Indefinido: *tuve, tuviste, tuvo, tuvimos, tuvisteis, tuvieron*

Imperfektum konj. af *tuvieron*: *tuviera / tuviese....*

Futurum / konditionalis: *tendré / tendría...*

Imperativ: *ten, tened*

2.1.3.27 Traer:

Præsens: *traigo* (→ præsens konj. *traiga, traigas...*), *traes, trae, traemos, traéis, traen*

Indefinido: *traje, trajiste, trajo, trajimos, trajisteis, trajeron*

Imperfektum konj. af *trajeron*: *trajera / trajese...*

Gerundium: *trayendo*

Participium: *traído*

2.1.3.28 Traducir:

Præsens: *traduzco* (præsens konj. → *traduzca, ...*), *traduces*, *traduce*, *traducimos*, *traducís*, *traducen*

Indefinido: *traduje*, *tradujiste*, *tradujo*, *tradujimos*, *tradujisteis*, *tradujeron*

Imperfektum konj. af *tradujeron*: *tradujera* / *tradujese*....

2.1.3.29 Valer:

Præsens: *valgo* (præsens konj. → *valga*, *valgas*...), *vales*, *vale*, *valemos*, *valéis*, *valen*

Futurum / konditionalis: *valdré* / *valdría*...

2.1.3.30 Venir

Præsens: *vengo* (præsens konj. → *venga*, *vengas*...), *vienes*, *viene*, *venimos*, *venís*, *vienen*

Indefinido: *vine*, *viniste*, *vino*, *venimos*, *vinisteis*, *vinieron*

Imperfektum konj. af *vinieron*: *viniera*, *viniese*...

Futurum / konditionalis: *vendré* / *vendría*...

Gerundium: *viniendo*

2.1.3.31 Ver:

Præsens: *veo* (præsens konj. → *vea*, *veas*...), *ves*, *ve*, *vemos*, *veis*, *ven*

Imperfektum: *veía*, *veías*, *veía*, *veíamos*, *veíais*, *veían*

Indefinido: *vi*, *viste*, *vio*, *vimos*, *visteis*, *vieron*

Imperfektum konj. af *vieron*: *viera* / *viere*...

Gerundium: *viendo*

Participium: *visto*

2.2 Regional variation

Man kan støde på nogle af de uregelmæssige verber søgt bøjet regelmæssigt, men der er ikke tale om decideret regionale forskelle på det punkt.

2.2.1 Ustedes i stedet for vosotros

En væsentlig forskel i brugen af verber og dertil hørende personlige pronominer er at anden person flertal ikke bruges i Latinamerika. Denne form erstattes helt af tredje person flertal og det tilhørende pronomen *ustedes*, der derfor både betyder *I* og *De*. I ental bruges anden person, *tú*:

parece que estás cansada

du ser træt ud

parece que ustedes están cansados

De / I ser trætte ud

2.3 Verbalsyntagmet

Analysemæssigt er verbalsyntagmet nok det mest kontroversielle, idet såvel dets afgrænsning som analysen af dets elementer kan ses fra flere synsvinkler.

2.3.1 Afgrænsningen af verbalsyntagmet

Verbalsyntagmet afgrænses på samme måde som de øvrige syntagmer, hvilket først og fremmest vil sige ved hjælp af permutationsprøven eller substitutionsprøven.

Der findes mange forskelligartede sammenstillinger af finite og infinite verbalformer, og i nogle tilfælde må foreksempel en infinitiv analyseres som et selvstændigt

led på sætningsniveau, mens den i andre tilfælde indgår i en tæt forbindelse med det finite verbum og vanskeligt lader sig skille fra dette. Når finit og infinit indgår i et hele, taler vi om en *verbalperifrase*, og vi tillægger ikke det infinitte verbum en selvstændig ledfunktion på sætningsniveau.

Ved et verbum som *querer* ses en klar parallel mellem *quiero comer un bocadillo* og *quiero un bocadillo*, hvorfor vi tillægger infinitiven med dets objekt samme ledfunktion som substantivet: begge fungerer som direkte objekt. Det er dog kun den sidste der tillader en pronominalisering til *lo quiero*, og det taler imod at betegne infinitiven som objekt.

Med *haber* + participium er der tale om en perifrase, hvor de to verber sammen danner et verbalsyntagma, for participiet er en uadskillelig del af helheden, og det kan hverken erstattes af et substantiv eller adjektiv, eller pronominaliseres: *he comido un bocadillo* → **lo he / *he un bocadillo*.

Overordnet taler vi om *verbalkæder* når to eller flere verber er hæftet sammen, men der findes ikke nogen entydig definition af begrebet perifrase. De forskellige argumenter knyttet til begrebet diskuteres i 24.4, men foreløbig vil vi betegne følgende verbalkæder som perifraser, der analyseres i hjælpeverbum (*aux*) og kerne: *haber, ser* + participium i h.h.v. de sammensatte tider og passiv.

deber, poder, saber, soler, haber de, deber de, acabar de, haber que, tener que, ir a
+ infinitiv

estar, ir, seguir + gerundium

Permutationsprøven viser at også nægtelsen *no* er knyttet til verbalet, og den regnes derfor som en del af verbalsyntagmet:

Pero no he dicho toda la verdad (Muñ 19) Men jeg har ikke sagt hele sandheden

**No pero he dicho toda la verdad*

**Pero he dicho no toda la verdad*

**Pero he dicho toda la verdad no*

Tilsvarende ses at også de *bundne pronominer* - såvel de personlige som de refleksive - hører til verbalet, og det er jo netop grunden til at vi kalder dem bundne:

Después me abrió la puerta de un dormitorio Bagefter åbnede hun døren til et værelse for
(Tunel 126) mig

**Después abrió me la puerta de un dormitorio*

**Después abrió la puerta de un dormitorio me*

De bundne pronominer giver dog også problemer med hensyn til afgrænsning af verbalet, for ved en del verbalkæder som vi af andre grunde helst ikke vil betegne som perifraser, kan vi have *transponering* af infinitivens bundne pronominer. Transponering vil sige det at pronominet flyttes fra infinitiven (eller en gerundium) op foran det finite verbum: *puedo comprarlo* → *lo puedo comprar*. *Lo* hører rent logisk til *comprar*, men kan altså ved en del verber transponeres op foran det finite verbum.

Poder har vi netop defineret som et verbum der danner verbalperifrase, og det giver ingen problemer, men hvis vi går tilbage til eksemplet med *querer*, opstår der et problem, idet det bundne pronomen på den ene side kan stå sammen med infinitiven, hvor den semantisk hører til, men også foran *quiero*:

quiero comer un bocadillo → *quiero comerlo* → *lo quiero comer*

Når pronominet flyttes op foran, flytter vi det samtidig fra et primært sætningsled til et andet, nemlig fra det direkte objekt, som er det vi netop har vedtaget er infinitivens funktion på sætningsniveau, til selve verbalet. Der findes ingen entydig løsning på det problem, men spørgsmålet vil blive diskuteret i 24.1 og 24.4.5.

Når to verber udgør en enhed og altså kan betegnes som en perifrase, kan de to verber ikke have adverbialer tilknyttet hver for sig. Det ville således være meningsløst at sige: *hoy debo trabajar mañana* (*i dag bør jeg arbejde i morgen*), mens der ikke er noget i vejen med *hoy prometo trabajar mañana* (*i dag lover jeg at arbejde i morgen*).

I nogle tilfælde bindes finit og infinitiv verbum sammen af en præposition eller konjunktion, som vanskeligt kan siges at udfylde en ledfunktion. Det er tydeligt ved *tener que* + infinitiv, hvor der ikke findes nogen paralleller der kan tjene som argument for en analyse:

tenía que tomar un autobús (Muñ 42) jeg måtte tage en bus

Que's funktion er at binde de to verber sammen, og samtidig skabes der en modal betydning, som ikke ligger i nogen af verberne alene. Nogle vælger at betegne denne funktion *dependent* (Dep) for at markere at der skabes et afhængighedsforhold, og selv om der sker andet og mere ved denne sammensmeltning af verber, vil jeg foreslå denne term benyttet.

2.3.2 Analyse af verbalsyntagmet

Her følger nogle eksempler på analyse af verbalsyntagmer og -kæder. De øvrige led analyseres ikke alle helt til ordniveau (se forkortelser, 1.3).

Nu ser jeg hende næsten aldrig (Muñ 29)

	Ya	casi	no	la	veo
F	A	A	Verbal		
M	adv	adv	verbalsyntagme		
F			B-A	B-DO	Kerne
M			adv	p.p	finit

Der kunne være sket det at hun var gået hjem igen (Sáb (VIII))

	Podría	haber	sucedido	que	hubiera	vuelto	a	la	casa
F	Verbal			Subjekt					
M	verbalsyntagme			kompletivsætning					
F	Aux	Kerne		Indl	V		A		
M	finit	verbalsyntagme		konj	verbalsyntagme		præp.s.		
F		Aux	Kerne		Aux	K	Pr	Styr	
M		infinitiv	participium		finit	participium	præp	subst.s.	

I følgende analyse deles verbalsyntagmet fysisk op af det bundne pronomen *le*, hvilket ikke sker ved transponering: *le debería haber dicho...*

jeg burde have sagt nej til Felipe (Rep)

	debería	haber le	dicho	a	Felipe	que no
F	V _s			IO		DO
M	verbalsyntagme			præp.s.		sætningsemne
F	Aux	K--	B-IO	-K	Pr	Styr
M	finit	peri-	pp	-frase	præp	proprium
F		Aux		K		
M		infinitiv		participium		

han lod hende sove i den anden søsters værelse (All 38)

	le	permitió	pasar	esa noche	en el cuarto de la otra hermana	
F	V _s		Direkte Objekt			
M	verbalsyntagme		infinitivsætning / infinit sætning			
F	B-DO	K	V	DO	Adverbial	
M	pp	finit	infinitiv	subst.s.	præpositionssyntagme.	

2.4 Diskussion af verbalformernes betegnelser

Mange studerende kan få behov for at kende den spanske terminologi hvis de tager på studieophold i udlandet, men med hensyn til verbalformerne er det ikke så lige til.

Overordnet skelnes mellem *el indicativo* og *el subjuntivo*, indikativ og konjunktiv. Præsens og futurum hedder retentydigt *el presente* og *el futuro*, mens konditionalis af forskellige grammatikere betegnes *el condicional*, *elpotencial*, *el futuro hipotético* eller med Andrés Bellos terminologi fra midten af 1800-tallet, som Alarcos har genoplivet *pospretérito*. Sidstnævnte svarer som antisk til den danske betegnelse *fortids fremtid* og lægger altså vægt på det temporale.

Med hensyn til de fire sidste indikativ-former skal det først slås fast at ordet *pretérito* på spansk blot betyder fortid, datid, og at *pretérito indefinido* (ubestemt datid) er den betegnelse det Spanske Akademi i det meste af det XX århundrede har benyttet om formen *fue*. Formen *era* betegnes traditionelt *pretérito imperfecto* (uafsluttet datid). Disse termer er frygtelig lange, så derfor undlades den første del ofte, så de blot betegnes henholdsvis *indefinido* og *imperfecto*, men for at skabe mere forvirring betegnes førstnævnte til tider *pretérito*, hvilket dog må siges at være u hensigtsmæssigt, og af samme årsag bruges i nærværende fremstilling heller ikke den danske betegnelse *præteritum*.

Alarcos bruger i *Akademiets grammatik* fra 1994 Andrés Bellos gamle terminologi, hvor *fue* betegnes *pretérito*, og *era copretérito*, samtidig datid. Deraf følger den nævnte *pospretérito* og til den sammensatte tid *antepospretérito*, altså *afsluttet fortids fremtid*. Præfikset *ante* bruges i dette system til alle de sammensatte former, så vi altså får *antecopretérito* (*había ido*) og *antepresente* (*ha ido*), idet sidstnævnte ser handlingen fra ud nutiden. De to sidstnævnte former betegnes traditionelt hhv. *pretérito pluscuamperfecto* og *pretérito perfecto*, dog udelades *pretérito* i reglen.

Alarcos har i en fremstilling fra 1970'erne benyttet termerne *perfecto simple* og *perfecto compuesto* om *fue* og *ha sido* (usammensat versus sammensat perfektum), idet brugen af disse to verbalfomer på mange måder ligner hinanden, se 17.2.2.